

Warszawa, 01.02. 2016 r.

Sekretarz Stanu

DWOiP-I-072-2/16

Dot.: II.519.1524.2015.KM

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2016 -U2- 0 3
ZAL.	NR

Pan

Adam Bodnar

Rzecznik

Praw Obywatelskich

W nawiązaniu do pisma Pana Rzecznika z dnia 5 stycznia 2016 roku, nr II.519.1524.2015.KM, w przedmiocie problematyki zaspokajania potrzeb dzieci uprawnionych do świadczeń alimentacyjnych oraz barier w realizacji tych uprawnień, w którym zawarto prośbę o przekazanie danych statystycznych dotyczących sprawców czynów z art. 209 § 1 k.k. oraz wyrażenie opinii w zakresie skuteczności egzekwowania orzeczeń sądowych w sprawach dotyczących tej kategorii, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

W odniesieniu do przedstawienia danych statystycznych dotyczących czynów z art. 209 § 1 k.k. za lata 2010-2015 uprzejmie informuje, iż Ministerstwo Sprawiedliwości dysponuje danymi dotyczącymi:

- liczby prawomocnie skazanych osób dorosłych na podstawie art. 209 k.k. w latach 2010-2014,
- liczby prawomocnie skazanych osób dorosłych na podstawie art. 209 k.k. według wymiaru kary w latach 2010-2014.

Jednocześnie pragnę nadmienić, iż powyższe dane statystyczne zbierane są w ujęciu rocznym. Ministerstwo Sprawiedliwości nie dysponuje informacją statystyczną na pozostałe pytania zawarte w Pańskim piśmie.

W odniesieniu do liczby prawomocnie skazanych osób dorosłych na podstawie art. 209 § 1 k.k. w latach 2010-2014, to wartości te kształtowały się w następujący sposób:

- rok 2010 - 17.909;
- rok 2011 - 16.138;
- rok 2012 - 12.271;
- rok 2013 - 13.911;
- rok 2014 – 12.967.

W zakresie natomiast liczby prawomocnie skazanych osób dorosłych na podstawie art. 209 § 1 k.k., według wymiaru kary w latach 2010–2014 (w odniesieniu do kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania), to liczby te kształtowały się w następujący sposób:

- rok 2010 – 13.832;
- rok 2011 – 12.286;
- rok 2012 – 9.102;
- rok 2013 – 9.947;
- rok 2014 – 8.788.

Prezentując stanowisko dotyczące problematyki skuteczności egzekucji w sprawach świadczeń alimentacyjnych, to na wstępie zauważyć trzeba, iż skuteczność ta wyrażona jako stosunek spraw zakończonych przez wyegzekwowanie świadczenia alimentacyjnego do liczby wszystkich spraw ostatecznie zakończonych, przedstawiała się w latach 2010-2014 następująco:

- rok 2010 - 15,66 % (9.516 spraw z 60.761 zakończonych);
- rok 2011 - 17,33 % (8.955 spraw z 51.669 zakończonych);
- rok 2012 - 19,34 % (9.207 spraw z 47.582 zakończonych);
- rok 2013 - 19,14 % (9.132 spraw z 47.706 zakończonych);

- rok 2014 - 19,44 % (9.362 sprawy z 48.169 zakończonych).

Analiza powyższych danych pozwala zauważyć stopniowy wzrost skuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych. Tak rozumiana skuteczność odniesiona do wszystkich spraw egzekucyjnych w 2014 roku wyniosła 22,83 %.

Zaznaczyć należy, że brak jest jeszcze danych statystycznych za 2015 rok.

Oceniając skuteczność egzekucji trzeba mieć również na względzie stosunkowo wysoki odsetek umorzeń postępowań egzekucyjnych na żądanie wierzyciela. W tej kategorii umorzeń znajdują się bowiem sprawy, w których doszło do cofnięcia wniosku egzekucyjnego przez wierzyciela na skutek zaspokojenia roszczenia poza postępowaniem egzekucyjnym.

Stosunek spraw o egzekucję świadczeń alimentacyjnych umorzonych na żądanie wierzyciela do spraw ostatecznie załatwionych wyniósł w:

- roku 2010 - 25,29 % (15.366 spraw z 60.761 zakończonych);
- roku 2011 - 29,89 % (15.446 spraw z 51.669 zakończonych);
- roku 2012 - 34,63 % (16.477 spraw z 47.582 zakończonych);
- roku 2013 - 36,92 % (17.616 spraw z 47.706 zakończonych).
- roku 2014 - 37,38 % (18.004 spraw z 48.169 zakończonych).

Zaznaczyć należy, że biorąc pod uwagę wszystkie rodzaje spraw egzekucyjnych w 2014 roku odsetek spraw załatwionych przez umorzenie postępowania na żądanie wierzyciela wyniósł zaledwie 5,99 %. Z dużym prawdopodobieństwem stwierdzić można, iż przyczyną takiego stanu rzeczy jest, zawieranie w toku egzekucji, porozumienia pomiędzy dłużnikiem i wierzycielem co do regulowania zobowiązań alimentacyjnych bez udziału komornika. W sprawach, w których egzekucja jawi się jako skuteczna lub częściowo skuteczna, czyli w sprawach, w których dłużnicy alimentacyjni posiadają określony majątek (zwłaszcza stałe źródło dochodów, np. w postaci wynagrodzenia za pracę, czy emerytury), najczęściej dochodzi do regulowania świadczeń alimentacyjnych poza postępowaniem egzekucyjnym. W ten sposób dłużnicy unikają ponoszenia opłat egzekucyjnych, jakie komornik pobiera z wyegzekwowanego świadczenia.

Poprawie egzekucji alimentów powinny służyć rozwiązania prawne przewidziane w nowelizacji, która została dokonana *ustawą z dnia 10 lipca 2015 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2015 r., poz. 1311). Zasadnicza część jej przepisów wejdzie w życie w dniu 8 września 2016 roku. U podstaw tej nowelizacji legło założenie, że z prawa egzekucyjnego należy eliminować przeszkody uniemożliwiające prowadzenie egzekucji szybko, sprawnie i efektywnie (takie przeszkody wciąż występują) i że komorników należy wyposażyć w nowoczesne instrumenty prawne służące prowadzeniu sprawnej i skutecznej egzekucji (m.in. pogłębienie procesu informatyzacji postępowania egzekucyjnego).

Mimo wprowadzonych zmian w prawie, nadal aktualna pozostaje jednak potrzeba poprawy sprawności i skuteczności egzekucji, racjonalizacji systemu opłat egzekucyjnych pobieranych przez komorników sądowych oraz wzmocnienia nadzoru nad ich działalnością. Stan egzekucji sądowej, w szczególności egzekucji świadczeń alimentacyjnych, jest bowiem wciąż niezadowolający. Znacząca poprawa stanu egzekucji sądowej nie wydaje się przy tym możliwa bez zmian w zakresie rozwiązań dotyczących podstaw ustrojowych funkcjonowania komorników sądowych. *Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji* (Dz. U. z 2015 r. poz. 790 ze zm.) obowiązuje od dnia 30 listopada 1997 roku i od tego czasu była już ponad 40 razy zmieniana. Wskutek mnogości wprowadzonych zmian, ustawa staje się coraz bardziej koncepcyjnie niespójna, co stwarza trudności zarówno w sferze stanowienia, jak i stosowania prawa. Nowelizacji wymagają także przepisy regulujące wysokość i zasady pobierania opłat egzekucyjnych, które należy przy tym zracjonalizować oraz rozważyć możliwość ich obniżenia. W tym celu zarządzeniem z dnia 14 stycznia 2016 roku Minister Sprawiedliwości powołał *Zespół do opracowania projektu ustawy o komornikach sądowych oraz projektu ustawy o kosztach egzekucyjnych* (Dz. Urz. Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 stycznia 2016 r., poz. 2).

Nadto, w Ministerstwie Sprawiedliwości podjęta została inicjatywa w kierunku powołania przez Prezesa Rady Ministrów zespołu międzyresortowego, którego zadaniem będzie wypracowanie kompleksowych rozwiązań przeciwdziałających zjawisku niealimentacji w Polsce. W sytuacji, gdy alimenty nie są regulowane w sposób dobrowolny przez osoby do tego zobowiązane, zadaniem państwa jest bowiem zabezpieczenie bieżących potrzeb rodzin, których dotknęło zjawisko niealimentacji, jak również zapewnienie sprawnej i skutecznej egzekucji należności alimentacyjnych przez komorników sądowych, której winna towarzyszyć zdecydowana sankcja karna dla sprawców tego rodzaju przestępstw.

SEKRETARZ STANU
w Ministerstwie Sprawiedliwości

Patryk Jaki

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji
00-950 Warszawa, Al. Ujazdowskie 11
Centrala tel. (22) 52 12 888
-1-

DHOiP-I - 042-2/16
MPP: 160128 - 00089

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2016 -02- 0 3
ZAL.	NR

Pan

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich